ODCHUDZANIE? ODTŁUSZCZANIE?

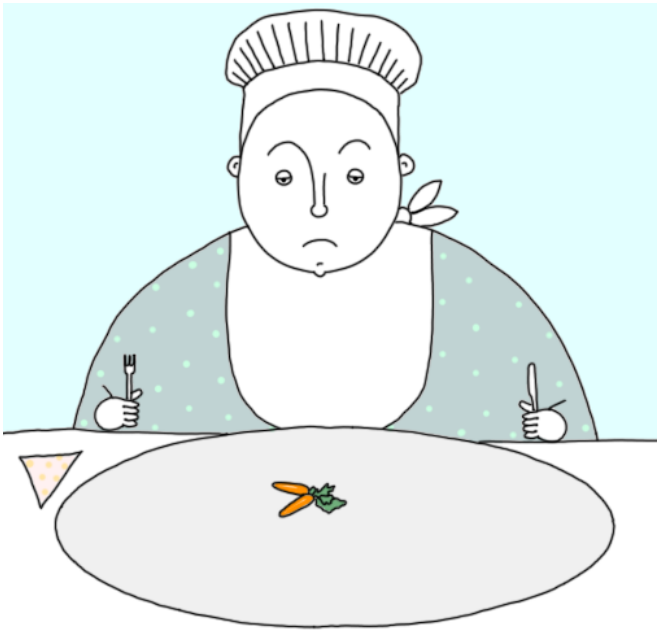

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Dlaczego mówimy ODCHUDZAĆ SIĘ, a nie ODTŁUSZCZAĆ SIĘ czy ODGRUBIAĆ SIĘ w znaczeniu ‘stawać się chudym’ (czy może raczej ‘próbować stać się nieco chudszym’)? Przecież przedrostek od- wyraźnie niesie znaczenie pozbywania się czegoś... Czasownik ODCHUDZAĆ SIĘ i rzeczownik ODCHUDZANIE tylko pozornie są zbudowane nielogicznie. Czasowniki takie jak odnowić, odmłodzić się czy ODCHUDZIĆ SIĘ są tworzone przedrostkiem od- od przymiotników i mają ogólne znaczenie ‘uczynić kogoś, coś jakimś; stać się jakimś’ – przedrostek od- niesie więc w tym wypadku inne znaczenie: nie pozbywania się czegoś, tylko powracania do czegoś: odnowić ‘uczynić coś (prawie) nowym’, odmłodzić się ‘stać się (znów) młodym; stać się takim, jakby się było młodym’, ODCHUDZIĆ SIĘ ‘stać się (wreszcie) chudym (lub nieco chudszym)’. Czasownik ODTŁUSZCZAĆ i rzeczownik ODTŁUSZCZANIE są inaczej zbudowane: słowo ODTŁUSZCZAĆ zostało utworzone przedrostkiem od- od rzeczownika tłuszcz i w tym wypadku przedrostek od- rzeczywiście niesie znaczenie ‘pozbawiać coś czegoś’: ODTŁUSZCZAĆ ‘pozbawiać coś tłuszczu’, podobnie jak odszczurzyć ‘pozbawić jakieś miejsce szczurów’, odkurzyć ‘pozbawić coś kurzu’ itd. Teoretycznie nic nie powinno stać na przeszkodzie temu, byśmy mówili o sobie, że się odtłuszczamy, ale tylko teoretycznie: zwyczaj językowy przesądza bowiem o tym, że słowa ODTŁUSZCZAĆ i ODTŁUSZCZANIE stosuje się jedynie w odniesieniu do substancji i przedmiotów: odtłuszczamy mleko czy ser, odtłuszczamy metal przed malowaniem – ale własnego kota, własnego męża i samych siebie ODCHUDZAMY (uwaga! własnych żon nie odchudzamy! bardzo tego nie lubią!).